

**TOIMINTAKERTOMUS
2014**

Sisältö

1	JOHDANTO	2
2	IHMISOIKEUSTYÖN PAINOPISTEET	3
	2.1 Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän vastainen työ.....	3
	2.2 Tyttöjen ja naisten oikeudet – sukupuolittunut väkivalta	5
	Kunniaan liittyvän väkivallan ennaltaehkäisy - Kitke!-hanke.....	5
	KokoNainen – Tyttöjen sukuelinten silpomisen ennaltaehkäisy	7
	Viranomaisvaikuttaminen - Kitke! ja KokoNainen	10
	2.3 Työelämän oikeudet	10
	Työntekijöiden hyväksikäyttö ja riisto.....	10
	2.4 TSS-Oikeudet (Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet).....	11
3	TUTKIMUKSET JA SELVITYKSET	12
4	IHMISOIKEUSKOULUTUS	13
5	VIESTINTÄ.....	13
6	TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO	14
	6.1 Taloudellinen tilanne	14
	6.2 Henkilöstöhallinto ja johtaminen	15
	6.3. Henkilöstö.....	16
	6.4. Varainhankinta.....	16

1 JOHDANTO

Ihmisoikeusliiton toiminnan temaattiset painopisteet vuonna 2014 olivat strategian mukaisesti yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän vähentäminen, sukupuolittuneen väkivallan ennaltaehkäisy tiettyjen maahanmuuttajayhteisöjen parissa sekä työriiston ja työsyrynnän vähentäminen. Kansainvälisellä tasolla toimimme erityisesti Valko-Venäjän ihmisoikeustilanteen kysymyksissä.

2

Kesällä saimme hienon uutisen, kun Ihmisoikeusliitto valittiin jälleen EU:n perusoikeusvirasto FRA:n suomalaiseksi yhteyskeskukseksi yhdessä Åbo Akademin kanssa. FRA:lle tehty tutkimustyö oli sen sijaan tänä vuonna suunniteltua vähäisempää, sillä EU:n perusoikeusvirasto myöhästyi merkittävästi sovitusta aikataulusta yhteistyösopimusten osalta. Laajimmat FRA:lle tehdyt selvitykset olivat ulkomaalaisten työriistoa koskeva selvitys sekä vuosiraportti.

Ihmisoikeusliitto muutti helmikuussa 2014 uusiin tiloihin Helsingin Töölöstä Döbelninkadulta Simonkadulle, ja uusia tiloja juhlistettiin tupaantuliaisissa 5.6. noin 100 hengen, hyvän ruoan sekä hienojen taiteellisten esitysten voimin.

Vuoden 2014 aikana kehitettiin järjestöä erityisesti viestinnän, johtamisen ja henkilöstöhallinnon sekä vapaaehtoistyön rakenteiden osalta. Juuri systemaattinen viestinnän rakentaminen ja sitä seurannut lisääntynyt viestintänäkyvyys sekä useiden asiantuntijoidemme esiintyminen mediassa ja erilaisissa tilaisuuksissa lienevät vaikuttaneet siihen, että olemme vuoden aikana saaneet varsin paljon positiivista palautetta Ihmisoikeusliiton merkityksestä suomalaisessa ihmisoikeustoimijoiden kentässä. Laaja arvostus ei valitettavasti näkynyt OKM:n yleisavustuksessa vaan syksyä päinvastoin rasitti avustukseen kohdistunut leikkauspaine. Siihen liittyvä ylimääräinen työ vei syksyllä kohtuuttoman paljon aikaa varsinaiselta ihmisoikeustyöltä.

Pitkäaikaisen vaikuttamistyön yksi merkkipaalu oli, kun eduskunta hyväksyi joulukuussa uuden yhdenvertaisuuslain. Monet Ihmisoikeusliiton syrjinnän vastaisen työn tavoitteet toteutuivat uudessa yhdenvertaisuuslaissa.

2 IHMISOIKEUSTYÖN PAINOPISTEET

2.1 Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän vastainen työ

3

Romanien oikeuksien edistäminen - Yhteisö voimaraksi -hanke:

Yhteisö voimavaraksi -hankkeen tavoitteena on, että romanit tuntevat nykyistä paremmin oikeutensa, tunnistavat sekä yhteisön ulkopuolelta että sisältä tulevan syrjinnän ja osaavat toimia kohdatessaan syrjintää. Hankkeen pääasialliset toimintamuodot vuonna 2014 olivat ihmisoikeuskoulutus, yhteistyö, neuvonta sekä vaikuttamistyö.

Vuonna 2014 hanke keskittyi ihmisoikeuskasvatukseen. Romaneille suunnattuja koulutuksia perus- ja ihmisoikeuksista järjestettiin viisi (Helsingissä, Oulussa, Jyväskylässä, Kajaanissa ja Savonlinnassa) ja niihin osallistui yhteensä 65 ihmistä. Näistä kaksi ei ollut romaneja, vaan romaniasioiden kanssa muuten aktiivisesti toimivia henkilöitä. Suurin osa osallistujista oli naisia. Ihmisoikeuskoulutuksista saamamme palaute oli hyvää, ja kaikki palautelomakkeen täyttäneet kokivat saaneensa koulutuksessa käytännöllistä tietoa perus- ja ihmisoikeuksista. Lisäksi lähes kaikki osallistujat kokivat olevansa valmiimpia viemään syrjintätapauksia eteenpäin koulutuksen jälkeen.

Koulutuksissa on noussut esille romanien puutteellinen käsitys perusoikeuksista ja syrjinnästä. Romaneilla on paljon arjen syrjintäkokemuksia, mutta syrjintää ei silti tunnusteta laissa kielletyksi. Kaikissa koulutuksissa romaniyhteisön sisäiset oikeuksien loukkaukset ovat nousseet esiin jollakin tavalla. Olemme pystyneet luomaan ihmisoikeuskoulutuksissa ilmapiirin, joissa romanit ovat voineet nostaa esiin vaikeita aiheita. Tämä on sinällään tärkeä saavutus, sillä koulutuksiin on osallistunut hyvin eri tavoin näihin kysymyksiin kuten romanien keskinäiseen nk. muuttolupakäytäntöön ja väistämiseen suhtautuvia ihmisiä. Hankkeen haasteena on kuitenkin ollut puutteellisen tiedon lisäksi se, että monet romanit pitävät yhteisön sisäisiä tapoja osana omaa kulttuuriaan, eikä näiden tapojen yhteyttä ihmisoikeuksiin tunnusteta. Esimerkiksi väistämiseen ja nk. muuttolupaan liittyvissä tapauksissa on tietyissä tilanteissa tunnistettavissa rikoksen tunnusmerkkejä (esimerkiksi laiton uhkaus). Kaikki romanit eivät välttämättä pidä tapauksia rikoksena, ja joissain tilanteissa he kokevat yhteisönsä sääntöjen menevän Suomen rikoslain edelle.

Romanihankkeen neuvovaan puhelimeen tuli määrällisesti melko vähän syrjintätapauksia, mutta antamallamme neuvonnalla oli yksittäistapauksissa merkittävä vaikutus. Ilman hankkeen antamaa neuvontaa syrjinnän uhrien oikeusturva ei olisi kaikissa tapauksissa toteutunut.

Kesällä 2014 hankkeen työntekijä osallistui viidelle romanien kesäleirille. Niillä leireillä, joilla on vierailtu jo useana vuonna, keskustelu on syventynyt vuosi vuodelta. Esimerkiksi päiväkeskus Kaalon järjestämällä leireillä hankkeen työntekijä on käynyt luennoimassa syrjinnästä ja esittelemässä vähemmistövaltuutetun selvitystä romanien kokemasta syrjinnästä. Ensimmäisellä

kerralla vuonna 2012 keskustelu oli yleisluonteista, eikä se edennyt valtaväestön puolelta koettujen syrjäntäkokemusten kertomista pidemmälle. Vuosina 2013 ja 2014 leireillä on vietetty enemmän aikaa ja keskustelu on syventynyt. Osallistujat ovat käsitelleet enenevästi myös arkaluontoisempia asioita kuten romanien nk. muuttolupakäytöntä ja siitä aiheutuvia ongelmia.

Hankkeen vaikuttamistyön ansiosta vuonna 2014 julkaistussa kansallisessa romanit.fi –portaalissa käsitellään myös yhteisön sisäisiä oikeuksien loukkauksia.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet: Olimme vuonna 2014 aktiivisia erityisesti transihmisten oikeuksien puolesta. Keväällä järjestimme Teatterikorkeakoulun kanssa seminaarin nk. translain edistämisen tarpeesta asiaan liittyvän näytelmän yhteydessä. Seminaarissa ja sen ympärillä käyty keskustelut saivat ministeri Huovisen käynnistämään translakia koskevan työryhmän työ, mitä voidaan pitää merkittävänä saavutuksena. Seminaari oli onnistunut organisatorinen kokeilu myös tiiviistä yhteistyöstä suuren taidealan tahon kanssa.

Jatkoimme transihmisten oikeuksien puolesta vaikuttamista viranomaisille kirjelmöinnin sekä julkisen viestinnän kautta yhdessä Trasekin, SETAn ja Amnestyn Suomen osaston kanssa koko loppuvuoden. Olimme syyskuussa näiden järjestöjen kanssa tapaamassa pääministeri Stubbia translaista ja laajemminkin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista. Ihmisoikeusliitto nosti pääministerin tapaamisessa esille sen, että hallituksen ihmisoikeusselontekoon tulisi kirjata seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskeva kansallinen ohjelma tai strategia. Tämä kirjaus onkin mukana lokakuussa julkaistussa valtioneuvoston ihmisoikeusselonteossa.

Teimme syksyn aikana yhdessä World of Managementin ja Setan kanssa sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiantona tietopakettin tasa-arvolain muutoksista koskien sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden syrjäntäsuojaa ja tasa-arvon edistämismittareita. Tietopaketti ja siihen liittyvät esitteet julkaistaan alkuvuodesta 2015.

Vammaisten oikeudet: Annoimme helmikuussa 2014 lausunnon vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä. Lisäksi viestinnässä nostimme säännöllisesti vammaisten syrjäntä sekä vammaisjärjestöjen toimintaa esille.

Viharikokset ja vihapuhe: Nostimme viharikoksia ja niiden paremman tunnistamisen tärkeyttä esille viestinnässämme ja pitämässämme ihmisoikeuskoulutuksissa säännöllisesti. Kirjoitimme syksyn aikana mm. blogin viharikosten tunnistamisesta.

Tutkimuspäällikkö Milla Aaltonen osallistui kutsuttuna asiantuntijana 25.-26.6.2014 Tukholmassa järjestettyyn "Preventing and countering far-right extremism and radicalisation: European cooperation -seminaariin.

Suunnittelimme opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella viharikosten potentiaalisille uhreille suunnatun selkokielen esitteen. Esitteessä kerrotaan, mitä viharikokset ovat ja mitä pitää tehdä,

jos joutuu viharikoksen uhriksi. Esite taitetaan ja painetaan alkuvuodesta 2015, jonka jälkeen sitä levitetään kohderyhmälle.

Muu syrjinnän vastainen työ: Lausuimme eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle yhdenvertaisuuslain uudistuksesta sekä teimme aiheesta viestintää yhdessä järjestöjen kanssa. Uusi yhdenvertaisuuslaki hyväksyttiin joulukuussa 2014 ja se tuli voimaan vuoden 2015 alusta. Monet Ihmisoikeusliiton syrjinnän vastaisen työn tavoitteet toteutuivat uudessa yhdenvertaisuuslaissa. Uusi yhdenvertaisuuslaki parantaa syrjinnän uhriksi joutuneen oikeussuojaa ja antaa velvoittaa aikaisempaa useamman tahon yhdenvertaisuuden edistämiseen. Esimerkiksi yhdenvertaisuussuunnittelu laajeni kaikkiin syrjintäperusteisiin. Lisäksi vähemmistövaltuutettu muuttuu yhdenvertaisuusvaltuutetuksi, jonka toimivalta kattaa kaikki syrjintäperusteet.

Ihmisoikeusliiton tutkimuspäällikkö kirjoitti artikkelin työsyrynnästä Yhdenvertaisuus - julkaisusarjaan.

Annoimme alkuvuodesta YLE:lle taustatukea syrjintäportaalin tekemisessä.

2.2 Tyttöjen ja naisten oikeudet – sukupuolittunut väkivalta

Kunniaan liittyvän väkivallan ennaltaehkäisy — Kitke!-hanke

Vuonna 2014 Kitke!-hankkeen työ edistyi ja laajeni entisestään niin asennemuutos- kuin vaikuttamistyön osalta.

Asennemuutostyössä keskityimme vuonna 2014 arabiankielisiin yhteisöihin ja tavoitimme sen myötä uusia ihmisiä merkittävästä kohderyhmästä. Järjestimme kaksi yhteisöseminaaria Helsingissä ja elokuvanäytännöt Oulussa ja Helsingissä. Niihin osallistui yhteensä 290 henkilöä. Marraskuussa järjestimme yhdessä KokoNainen-hankkeen asiantuntijoiden kanssa 'Oikeudet ja velvollisuudet perheessä' -seminaarin, joka oli suunnattu arabian-, amharan- ja somalinkielisille. Saimme tilaisuuksista hyvää palautetta ja erityisesti viimeisin, eri etnisten ryhmien yhteinen seminaari innosti vilkkaaseen keskusteluun ja osallistujat toivoivat jatkotilaisuuksia. Järjestimme lisäksi pienempiä keskustelutilaisuuksia ja työpajoja, joihin osallistui yhteensä 110 henkilöä. Tavoitimme enenevästi myös vasta maahan muuttaneita. Sipoossa pidimme Iranista tulleille pakolaisille säännöllisiä keskusteluryhmiä lainsäädännöstä ja ihmisoikeuksista Suomessa. Vöyrissä, Pohjanmaalla pidimme nuorille pakolaisille työpajan. Yhteistyön tapahtumien järjestäminen myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella on strateginen valinta, joka edistää hankkeen valtakunnallisuutta.

Asennemuutostyö on edelleen haasteellista eikä kunniaan liittyvästä väkivallasta voi aina puhua suoraan. Tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat teemoja, joiden kautta aihepiiriä voi kuitenkin lähestyä. Yhtenä erityishaasteena on se, että toistaiseksi meillä ei ole juurikaan kontakteja kurdeihin, jotka ovat temaattisesti tärkeä yksittäinen kohderyhmä.

Uutena toimintana Kitken! yhteistyössä käynnistettiin Positiivinen miesmalli –yhteistyö Monika-Naiset liiton kanssa. Miestyöntekijämme keskusteli Mona-turvakodissa asuvien naisten kanssa kuukausittain. Kaikki turvakodin työntekijät ovat naisia, joten monilla asukkailla ei ole juuri tilaisuuksia jakaa kokemuksiaan miesten kanssa. Moni ryhmään osallistuneista naisista on lisäksi elänyt pitkään aviomiehensä eristämänä ja pahoinpitelemänä, joten luottamus miehiin on kärsinyt. Silti he alkujännityksen lauettua osallistuivat tapaamisiin mielellään. Monan työntekijöiden mukaan asiakkaiden palaute yhteistyöstä oli positiivista ja se on edesauttanut naisten irrottautumista väkivallasta. Keskustelujen myötä naiset myös kiinnostuivat ihmisoikeuksista. Näitä voidaan pitää varsin merkittävänä, lyhyehkössä ajassa saavutettuina tuloksina. Kitke!-hankkeessa työskenteleville yhteistyö on tuonut uutta ymmärrystä aihepiiristä ja vahvistanut ajatusta järjestöjen välisen yhteistyön merkityksestä.

Vaikuttamistyön keskeisimpinä toimintamuotoina olivat tapaamiset viranomaisten (STM, Migri, UM ja TEM) edustajien kanssa, kirjalliset lausunnot ja kunniaan liittyvän väkivallan vastaisen verkoston toiminta. Kitke! on tehnyt pitkään vaikuttamistyötä sen puolesta, että viranomaiset selvittäisivät kunniaan liittyvän väkivallan ilmenemistä Suomessa. Koska viranomaiset eivät ole ryhtyneet tähän, Ihmisoikeusliitto päätti toteuttaa selvityksen vuonna 2015, minkä valmistelemiseksi keskustelimme asiasta loppuvuonna relevanttien viranomaisten, tutkijoiden ja muiden järjestöjen kanssa. Tähän mennessä TEM ja SM ovat tarjonneet rahoitusta selvitykseen ja lisärahoituksesta keskustellaan vuoden alussa OM:n ja STM:n kanssa. Tämä on merkittävä saavutus ja osoitus viranomaisten heränneestä tietoisuudesta sekä siitä, että he ovat ymmärtäneet ilmiön ehkäisemisen tärkeyden. Kitke!-hankkeen vaikuttamistyö on osaltaan ollut tärkeässä roolissa siinä, että viranomaiset ovat heränneet asiaan.

Aiempi vaikuttamistyömme tuotti tulosta myös keväällä 2014 julkaistun *Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman 2014-2020* sisältöön: Kunniaan liittyvää väkivaltaa käsittelevään osioon tekemämme ehdotukset huomioitiin.

Tietoisuutta ja yhteistyötä on lisätty keväällä perustamamme kunniaan liittyvän väkivallan vastaisen verkoston kautta. Verkostoon kuuluvat muun muassa SM:n, STM:n, OM:n, Migrin, Väestöliiton, Monika-Naiset liiton, Kalliolan nuorten Sopu-hankkeen ja Lyömättömän linjan edustajat sekä aihepiirin tutkijoita. Verkoston toiminta on ollut alusta lähtien aktiivista ja kokousten teemoina olivat muun muassa pakkoavioliitot (alustajina Sini Maria Heikkilä Kitkestä! ja Natalie Gerbert Monika-Naiset liitosta), kunnian ja häpeän kysymykset (alustajana FT Satu Lidman) ja ns. kunniamurhat (alustajana toimittaja Rana Hussein Jordaniasta). Muilta järjestöiltä ja viranomaisilta saamamme palautteen mukaan verkostoa pidetään erittäin hyödyllisenä.

Viranomaisten ohella koulutimme järjestöjen, kuten SPR:n ja MLL:n vapaaehtoisia (478 henkilöä). Pidimme Oulun yliopiston Monikulttuurisen murrosiän haasteet –verkkokurssilla videoluennon ja toimimme kurssin tuutoreina. Verkko-opetus oli meille uutta, ja voimme jatkossakin käyttää sitä. Kerroimme Vaasassa ja Joensuussa maahanmuuttajien parissa työskenteleville viranomaisille ja järjestöille kunniaan liittyvästä väkivallasta ja pakkoavioliitoista. Neuvova puhelin suljettiin syksyllä

koska asiakastapauksia oli vähän, ja sovimme Monika-Naiset liiton kanssa, että ohjaamme esimerkiksi turvakotipalveluita tarvitsevat asiakkaat pääosin sinne. Puhelimen sulkemisen jälkeenkin meille on kuitenkin tullut yhteydenottoja kunniaan liittyvää väkivaltaa ja esimerkiksi pakkoavioliiton uhkaa kokevilta tytöiltä ja naisilta. Olemme pyrkineet auttamaan ja tukemaan heitä parhaamme mukaan tai ainakin ohjaamaan heidät toiselle auttajataholle.

Osallistuimme yhtenä järjestäjänä vuotuisen Valoa, ei väkivaltaa –tapahtumaan 25.11.2015 YK:n naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisena päivänä. Tänä vuonna tapahtumassa nostettiin esiin miesten osallistumisen tärkeyttä väkivallan vastaiseen työhön.

Asiantuntijamme teki opintomatkan Jordaniaan ja osallistui koulutukseen kunniaan liittyvästä väkivallasta ja pakkoavioliitosta Lontoossa. Projektipäällikkö osallistui Malmössä pidettyyn Nordiskt Forumiin ja Kööpenhaminassa pidettyyn seminaariin kunniaan liittyvästä väkivallasta. Konsultoimme kahdessa yllirajaisessa kunniaan liittyvän väkivallan tapauksessa.

Ihmisoikeusliiton pääsihteeri kirjoitti suomalaisen esipuheen jordanialaisen toimittajan Rana Husseinin kirjaan ”Murha kunnian varjolla”, ja kirja julkaistiin tiloissamme. Maailma Kylässä -festivaalilla keskustelimme Husseinin kanssa kunniaan liittyvästä väkivallasta. Julkaisimme marraskuussa Monika-Naiset liiton kanssa Aamulehdessä artikkelin, joka käsitteli pakkoavioliittojen kriminalisoimista ja kunniaan liittyvää väkivaltaa. Annoimme haastattelut kolmeen sanomalehteen ja Ylen uutisiin. Kirjoitimme neljä blogia Ihmisoikeusliiton nettisivuille ja teimme yhteistyössä vapaaehtoisten taideopiskelijoiden kanssa sinne videon naisiin kohdistuvasta väkivallasta.

KokoNainen – Tyttöjen sukuelinten silpomisen ennaltaehkäisy

KokoNainen-hankkeen tavoitteena on ehkäistä tyttöjen sukuelinten silpomisia Suomessa. Pääasiallinen toimintamuoto on maahanmuuttajataustaisten parissa tehtävä asennemuutostyö. Olemme jatkaneet kohderyhmille (pääasiassa somaleille ja etiopialaisille) suunnattuja ryhmäkeskusteluja. Suomen somalit — sekä naiset että miehet — suhtautuvat nykyään pääosin kielteisesti tyttöjen sukuelinten silpomiseen. Etiopialaisten ja eritrealaisten keskuudessa on enemmän henkilöitä, jotka pitävät perinnettä tärkeänä. Ryhmissä he ovat kuitenkin oivaltaneet perinteen haitat ja monen asenne on muuttunut nopeasti. Asennemuutoksen ylläpitämiseksi olemme rohkaisseet heitä jatkamaan osallistumista ryhmätilaisuuksiin. Työmme vaikuttavuuden merkki on, että Suomessa on jo satoja ryhmiimme osallistuneita naisia ja miehiä, jotka omasta halustaan jatkavat asennemuutostyössä omissa yhteisöissään.

Yksi toimintamme haasteista on ollut miesten saaminen mukaan toimintaan. Erityisen ilahduttavaa onkin ollut heidän lisääntynyt kiinnostus ja halu osallistua ryhmiin, mikä osaltaan kertoo uudenlaisesta avoimuudesta. Miehet ovat alkaneet myös puhua entistä aktiivisemmin ja

voimakkaammin silpomista vastaan. Ryhmiin osallistui v. 2014 yhteensä 529 henkilöä, joista somalitaustaisia 244 ja etiopialaistaustaisia 285. Lisäksi on tavattu muutamia eritrealaisia, sudanilaisia ja nigerilaisia.

ERF-rahoituksella toimineessa täsmähankkeessa tiedotimme päivähoidossa olevien somali-, etiopialais- ja eritrealaistaustaisten lasten vanhemmille (yht. 113 henkilöä) tyttöjen sukuelinten silpomisen haitoista sekä Suomen lainsäädännöstä. Järjestimme yhdessä Kitke-hankkeen kanssa 'Oikeudet ja velvollisuudet perheessä' – yhteisöseminaarin, jossa pidimme somalin- ja amharankielisille pienryhmät. Keskustelu oli hyvin vilkasta ja osallistujat toivoivat vastaavanlaisia keskustelutilaisuuksia jatkossakin. Koska tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat keskeisiä teemoja sukuelinten silpomisen vastaisen asenneilmapiirin edistämisessä, päätimme järjestää niistä työpajoja myös jatkossa.

Seuraamme *Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelman (2012-2016)* toimeenpanoa. Osallistuimme aktiivisesti toimintaohjelman etenemistä tarkastelemaan STM:n valtakunnalliseen työkokoukseen, Saido Mohamed ja Solomie Teshome myös puheenvuoron pitäjinä. Toimintaohjelma on liitetty STM:n huhtikuussa julkaisemaan *Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaan (2014-2020)*, jonka julkistamistilaisuudessa nousseeseen vilkkaaseen keskusteluun silpomisesta myös osallistuimme.

Toimintaohjelman toimeenpanon vuoksi meille on tullut yhteydenottoja myös mm. pitkään Suomessa asuneilta somaleilta, jotka ihmettelevät, miksi neuvolassa on yhtäkkiä alettu kysellä sukuelinten silpomisesta. Meille onkin toimintaohjelman myötä tullut uudenlainen rooli eräänlaisena kulttuurisena tulkkina viranomaisten ja maahanmuuttajataustaisten välillä. Vaikka viranomaiset ovat alkaneet toteuttaa tiettyjä toimintaohjelman vastuualueita, koulutusten toimeenpano kangertelee pahasti. Erityisesti ammattilaisille ja viranomaisille suunnatut koulutukset olisivat kuitenkin ehdottoman tärkeitä, sillä aihepiiri on edelleen hyvin arka heille. Tämän olemme huomanneet muun muassa ERF-hankkeessa, jossa koulutimme päivähoidon henkilökuntaa (77 hlöä) tyttöjen sukuelinten silpomisesta ja annoimme heille keinoja ottaa asia puheeksi asiakasperheissään.

Hankkeen asiantuntijat neuvoivat ja tukivat meihin yhteyttä ottavia tai ryhmiimme osallistuvia ja ohjasimme heidät tarvittaessa oikeaan paikkaan. Tarvittaessa annoimme myös ammattihenkilökunnalle tietoa ja apua, joko ennaltaehkäisevästi tai hoitoon liittyvissä asioissa. Muutaman kerran osallistuimme myös ensitapaamiseen hoitotahon kanssa.

Koska toimintaohjelman edellyttämät viranomaisten järjestämät koulutukset eivät vieläkaan toteudu, koulutimme mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, päivähoidon henkilöstöä ja

opiskelijoita sekä siviilipalvelusmiehiä (yhteensä 1002 hlöä). Järjestimme Ihmisoikeusliiton vuosikokouksen yhteydessä seminaarin KokoNaisen 12 vuoden työstä ja tyttöjen ympärileikkauksista. Siihen osallistui mm. järjestöjen ja ministeriöiden henkilökuntaa sekä hankkeen kohderyhmänä olevien yhteisöjen jäseniä (yhteensä n. 35 hlöä). Myös seminaarissa kävi ilmi, että asenteet ovat muuttuneet avoimemmiksi ja jotkut paikallaolijat puhuivat omasta ympärileikkauskokemuksestaan.

Asiantuntijoidemme arvio on, että kuluneena vuonna käydyissä keskusteluissa sekä pienryhmissä että suuremmissa tilaisuuksissa osallistujat pystyvät nostamaan omia kokemuksiaan entistä useammin, avoimemmin ja monitasoisemmin esiin. Somali- ja etiopialaistaustaisten eri-ikäisten naisten ja miesten valmius nostaa asioita esille on yksi hankkeen vaikuttavuuden merkki, ja yksittäisten ihmisten puheenvuorot toimivat sekä määrällisenä (niiden lisääntyminen) että laadullisena (puheenvuorojen uudenlainen henkilökohtaus, rohkeus ja avoimuus) mittarina työn edistymisestä. Haasteena työssämme ovat pienet taloudelliset resurssit, joiden vuoksi aktiivinen uusien kohderyhmien etsiminen, esimerkiksi vasta maahan tulleet pakolaiset, on käytännössä hyvin vaikeaa. Toisena haasteena on edelleen suorien, aktiivisten kontaktien puuttuminen uskonnollisiin johtajiin, erityisesti imaameihin.

Työllämme oli myös kansainvälisiä ulottuvuuksia. YK:n pakolaisvaltuutettu esitteli KokoNaisen julkaisussaan *Speaking for ourselves. Hearing refugee voices, a journey towards empowerment* hyvänä käytäntönä pakolaisten voimaannuttamisessa. Hankettamme kuvattiin muun muassa yhteisö- ja ihmisoikeuslähtöiseksi, ei-saarnaavaksi ja iän, sukupuolen ja moninaisuuden huomioivaksi. Olimme asiantuntijoina mukana eduskunnassa pidetyssä tilaisuudessa, jossa vieraili afrikkalaisia naiskansanedustajia 'Intergovernmental Authority on Development' –verkostosta sekä EU-parlamentaarikkoja AWEPAsta (*Association of European Parliamentarians with Africa*).

Ihmisoikeusliitossa vieraili Itä-Göötanmaan lääninhallituksessa Ruotsissa tyttöjen silpomisen parissa työskentelevä ryhmä, joka halusi oppia pitkäjänteisestä asennevaikuttamistyöstämme. Projektipäällikkömme osallistui Malmössä konferenssiin "*Nordiskt Forum Malmö 2014 – New Action on Women's Rights*" ja Kööpenhaminassa konferenssiin "*International conference on FGM/C: The global movement*" sekä pohjoismaisen tutkijaverkoston Fokon kokoukseen. Annoimme pyynnöstä myös kommentteja Ruotsissa tyttöjen ympärileikkauksista tehtävän väitöskirjan kyselylomakkeeseen.

Olimme vuoden aikana useita kertoja esillä mediassa. Kirjoitimme vastineen HS:ssa julkaistuihin Meeri Koutaniemen ympärileikkauskuviin ja asiantuntijaamme haastateltiin useassa mediassa

(STT, A-studio, Yle svenska, HS, IS, Iltalehti) sekä sukuelinten silpomisesta että avausleikkauksista. Asiantuntijoitamme haastateltiin myös yleisemmin maahanmuuttokysymyksiin liittyen (Yle, MTV3, Kehitys). Kotisivujamme käytettiin lähteenä artikkeliin Verkkouutisissa.

Lausunnot - Kitke! ja KokoNainen

Vaikutimme vuonna 2014 monin tavoin keskeisiin naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan väkivaltaan liittyviin politiikkaprosesseihin. Annoimme pyynnöstä lausunnot YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan toimeenpanosta, Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman toimeenpanon 20-vuotisarviointista, Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen kansallisesta toimintaohjelmasta sekä Euroopan Neuvoston Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta koskevasta yleissopimuksesta (nk. Istanbulin sopimus). Olimme em. sopimuksesta myös kuultavana eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, jossa nostimme esiin erityisesti sopimuksen velvoitteita koskien pakkoavioliittojen kriminalisointia ja mitätöintiä. Yhdessä muiden järjestöjen kanssa kirjelmöimme sopimuksesta myös pääministeri Kataiselle. Syksyllä osallistuimme pyynnöstä myös presidentti Tarja Halosen YK:n yleiskokoukselle esittämän kansallisen puheen (Cairo+20 = seksuaali- ja lisääntymisoikeudet) taustavalmisteluun.

2.3 Työelämän oikeudet

Työntekijöiden hyväksikäyttö ja riisto

Keväällä teimme FRA:lle tutkimuksen ulkomaisten työntekijöiden työriistosta (ks. kohta 3 'Tutkimus'), joka tarjosi myös mahdollisuuden syventää verkottumista asiassa keskeisten toimijoiden kanssa.

Loppukesän ja syksyn aikana kampanjoimme otsikolla *'Viimeinen villi marjakesä?'* ulkomaisten metsämarjanpoimijoiden oikeuksien ja erityisesti työn saamiseksi työsopimusten piiriin. Kampanja sisälsi runsasta viestintää: mielipidekirjoitus HS:ssä mielipideosastolla, kaksi omaa blogikirjoitusta sekä sosiaalisen median korttikampanjointia. Tapasimme myös työ- ja elinkeinoministeriön vastuuhenkilöitä, mikä yhdessä viestinnän kanssa osaltaan vaikutti siihen, että TEM ryhtyi pitämään myös meitä infottuna asioiden etenemisestä. Arvioimme mukaan työmme vaikutti myös painetta TEMmin suuntaan saada poimijoiden tilanteeseen muutosta ennen vuoden 2015 kesää. Loppuvuodesta 2014 hallituksen hyväksymä marjanpoimijoita koskeva aiesopimus ei vastaa meidän ja SAK:n vaatimuksia, mutta on silti parannus vallinneeseen täysi sopimuksettomaan tilaan. SAK:n kanssa teimme aiheesta tiivistä taustayhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Yritykset ja ihmisoikeudet: Osallistuimme aktiivisesti työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemaan YK:n nk. Ruggien periaatteiden Suomen linjauksen kommentointiin, yhteistyössä erityisesti KEPAn ja Finnwatchin kanssa. Olimme mukana järjestöjen kahdessa yhteislausunnossa ja tapasimme TEMmin valtiosihteeriä aiheena lainsäädännön vahvistaminen ja mahdollisimman vahvan linjauksen aikaansaanti. Tapasimme aloitteestamme myös UM:n ihmisoikeussuurlähettilästä samassa asiassa. Näiden lisäksi olimme mukana työ- ja kehitysministereille menneessä, yllä mainittujen järjestöjen sekä suurten ammattiliittojen yhteiskannanotossa yritysten vastuullisuuden osalta.

Yksittäisistä yrityksistä otimme v. 2014 kantaa Stora Enson hankintaketjussa Pakistanissa tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin mm. mediassa sekä Stora Enson pyytämässä tapaamisessa.

Jatkoimme v. 2013 alkanutta yhteistyötä Finnwatchin kanssa liittyen ihmisoikeusloukkauksiin mehutehtailla Thaimaassa sekä Finnwatchille tutkimusta tehneen Andy Hallia vastaan nostettuihin syytteisiin. Pidimme asiaa esillä viestinnän keinoin ja osallistuimme puheenvuorolla mielenilmaisuun Thaimaan lähetystön edessä 29.10.2014 Andy Hallin ensimmäisen syytteen tuomion päivänä (vapauttava päätös). Andy Hallin puolesta on kansainvälisesti vedonnut satoja toimijoita, kv-ammattiyhdistysliittoja jne. Tärkeää on ollut viestiä Thaimaan lähetystön kautta Thaimaan viranomaisille, että myös me ihmisoikeusjärjestönä jatkamme tapauksen seuraamista Finnwatchin tukena.

2.4 TSS-Oikeudet (Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet)

Teimme pienimuotoisia avauksia sen suuntaan, että Ihmisoikeusliitto ryhtyisi pitkäjänteisempään ja laajempaan TSS-oikeuksiin liittyvään vaikuttamistyöhön. Keväällä järjestimme Suomen Mielenterveysseuran kanssa 'Terve mieli on ihmisoikeus' – seminaarin. Siinä kysyttiin, toteutuuko oikeus mielenterveyspalveluihin pääkaupunkiseudun kunnissa ja mitkä ryhmät jäävät todennäköisimmin palvelujen ulkopuolelle. Osallistujia oli noin 100 ja puhujina ja panelisteina pääkaupunkiseudun kuntien terveystoimen keskeisiä viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä.

Aloitimme kartoittamaan vapaaehtoisen juristin avulla perus- ja ihmisoikeusongelmia ensihoidossa. Asiantuntijaresurssien puutteen takia emme pystyneet toistaiseksi tämän enempää tekemään terveys ihmisoikeutena –teemassa tai muissa TSS-oikeuksien kysymyksissä. Systemaattisempi kartoitus- ja vaikuttamistyö jää pitkälti odottamaan resurssien vahvistumista. Jätimme RAY:lle uuden hankehakemuksen TSS-oikeuksiin liittyen, mutta valitettavasti myöskään vuodelle 2015 emme saaneet tukea tälle työlle.

2.5 Ihmisoikeuspuolustajat

Vuonna 2014 vaikutimme yhdessä muiden järjestöjen kanssa mm. Kansainvälisten ihmisoikeusasioden neuvottelukunnan kautta ihmisoikeuspuolustajien suojelun systemaattisempaan huomiointiin Suomen ulkopoliitikassa. Olemme mukana perustajajäsenenä KIOSin hallituksessa, ja edustajamme Reetta Toivanen osallistui v. 2014 myös KIOSin strategiatyöskentelyyn sekä session vetäjänä KIOSin vuosiseminaariin, jonka teemana tänä vuonna oli kehitys-post-2015-agenda sekä ihmisoikeudet.

Keväällä kampanjoimme jääkiekon MM-kisojen yhteydessä Valko-Venäjän ihmisoikeustilanteeseen liittyen, mm. sen puolesta, ettei Suomi lähettäisi virallisia edustajia kisoihin. Saattoi olla pieneltä osalta myös meidän työemme tulosta, että Suomesta ei virallista delegaatiota kisoihin mennyt. Tiedotimme runsaasti valkovenäläisten ihmisoikeuspuolustajien asemasta, erityisesti kattojärjestömme FIDH:n vangittuna olevan vpj:n Ales Bialiatskin.

3 TUTKIMUKSET JA SELVITYKSET

Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) toimeksiantona tehdyt tutkimukset

Vuonna 2014 Ihmisoikeusliiton oli tarkoitus keskittyä edellisinä vuosina tehtyjen tutkimusten tulosten pohjalta tehtävään vaikuttamistyöhön sekä tulosten levittämiseen. Tammikuussa 2014 FRA julkaisi ensimmäisen Ihmisoikeusliiton FRAlle tekemän kenttätutkimuksen, jonka aiheena oli tietosuojaloukkausten uhrien oikeusturva. Ihmisoikeusliitto tiedotti tutkimuksen tuloksista ja tutkimuksesta uutisoitiin useassa mediassa. Ihmisoikeusliitto teki tutkimuksen kenttätöön Suomen osalta kesällä 2012. FRA:n johtopäätös oli, että tietosuojaluokkauksen uhrit eivät todennäköisesti nosta kannetta asiassa kustannusten, leimautumisen, pitkän oikeusprosessin tai muiden rasitteiden vuoksi. Oikeusalan ammattilaisten erikoistumisessa ja oikeusturvakeinojen tehokkuudessa ja tunnettuudessa havaittiin myös puutteita. FRAn aikataulujen vuoksi muita tutkimuksia ei julkaistu vuonna 2014.

Keväällä 2014 Ihmisoikeusliiton tutkijat jatkoivat vuonna 2013 aloitetun ulkomaalaisten työriistoa koskevan tutkimuksen kenttätöitä. Tutkimuksessa käsitellään työriiston ilmenemistä, riistolle altistavia tekijöitä ja sen ennaltaehkäisyä sekä sitä, miten uhrien oikeusturva toteutuu ja millaiset tekijät oikeusturvaan vaikuttavat. Tutkimusta varten haastateltiin 30 eri alojen asiantuntijaa. Alustavien havaintojen mukaan riistolle altistavat usein samat tekijät, jotka nostavat uhrien ilmoittamiskynnystä riistosta (esim. kielitaidon puute). Työriisto on myös haasteltujen mukaan keskittynyt selkeästi tietyille toimialoille. FRA julkaisee kaikkia tutkimukseen osallistuneita maita koskevan loppuraportin vuonna 2015. Ihmisoikeusliitto suunnittelee vaikuttamistyötä tutkimuksen alustavien havaintojen pohjalta.

Lisäksi teimme kartoituksen lastensuojelujärjestelmästä ja siihen liittyvistä rakenteista: mm. lastensuojelun eri toimijoista, resursoinnista, valvonnasta ja lainsäädännöstä sekä käytänteistä. Kartoitusta tehdessä ilmeni, että lastensuojelujärjestelmä ja -lainsäädäntö ovat Suomessa

hajanaisia ja resursseissa sekä käytännöissä on paljon alueellista vaihtelua.

Muut FRAn toimeksiantona tehdyt tutkimukset:

- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskeva lainsäädäntökatsaus
- Vuosiraportti vuoden 2013 perusoikeustilanteesta
- National intelligence authorities and surveillance in the EU: Fundamental rights safeguards and remedies (Turvallisuus- ja tiedusteluviranomaisten massavalvonta)
- The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States (Vammaisten, mielenterveyspotilaiden/kuntoutujien, vanhusten asumispalvelut)

13

4 IHMISOIKEUSKOULUTUS

Ihmisoikeudet.net – hanke. Hankkeessa toteutettiin ”Johdatus ihmisoikeusajatteluun” verkkokurssi. Verkkokurssi koostuu kuudesta osa-alueesta ja se toimii myös itseopiskelumateriaalina. Verkkokurssia pilotoitiin syksyllä 2014 seitsemässä oppilaitoksessa. Useat hankkeen kohderyhmän kannalta keskeiset oppilaitokset, kuten Turun ja Helsingin yliopistojen opettajankoulutuslaitokset, olivat pilotoinnissa mukana.

Hanke evaluoitiin elokuussa 2014. Evaluoinnin suoritti ulkopuolinen arvioija Maija Seppo. Hankkeen kumppanijärjestöt rahoittivat arvioinnin. Arvioinnin tarkoituksena oli hankkia tietoa siitä, miten hankkeen tavoitteissa on onnistuttu ja antaa tietoa perustajajärjestöille hankkeen tulevaisuudesta päättämisen tueksi. Evaluoinnin tulokset olivat pääosin hyviä. Todettiin, että hankkeen aihepiiri on tärkeä ja kohderyhmä hyvin valittu. Ihmisoikeudet.net –verkkosivusto todettiin pääosin toimivaksi. Hankkeelle haettiin uutta hankerahoitusta Ulkoasiainministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuesta marraskuussa 2014. Rahoitus selviää keväällä 2015.

Ihmisoikeudet.net –hankkeen lisäksi kouluttaminen perus- ja ihmisoikeuksista on keskeinen osa kaikkea työtämme. Monet työntekijämme kouluttivat ihmisoikeuksista joko temaattisissa ihmisoikeuskysymyksissä (syrjintä, kunniaan liittyvä väkivalta, tyttöjen ympärileikkaus jne.) tai yleisesti. Koulutimme ihmisoikeuksien perusteista vuoden aikana esimerkiksi raja- ja merivartiokoulun opiskelijoita, siviilipalvelusmiehiä, syyttäjiä ja tuomareita, poliiseja ja UM:n diplomaattikursseilaisia. Pääsihteeri oli koulutusten lisäksi kutsuttuna puhujina lukuisissa tilaisuuksissa.

5 VIESTINTÄ

Vuoden 2014 alkupuolella Ihmisoikeusliiton verkkosivut ja graafinen ilme uusittiin. Uusien verkkosivujen myötä aloitettiin myös oma blogi, joka on osoittautunut hyväksi tavaksi lisätä tietoa

toiminnastamme ja osaamisestamme. Keväällä henkilökuntaa koulutettiin sosiaalisen median käyttämiseen ja ymmärtämiseen sekä toimittajien kohtaamiseen. Myös esitteet päivitettiin. Kesän aikana suunniteltiin uutta jäsenkirjettä, mutta resurssipulan vuoksi jäsenkirjeen lanseeraaminen siirrettiin vuodelle 2015. Kaikkiaan tavoitteena oli vuoden aikana saada viestintävälineet ajan tasalle, missä onnistuttiin.

Verkkosivujen lisäksi aktiivinen läsnäolo sosiaalisessa mediassa lisäsi näkyvyyttämme. Esimerkiksi jääkiekon MM-kisojen aikaan kampanjoimme sosiaalisessa mediassa Valko-Venäjän ihmisoikeusloukkauksista. Europarlamentti-vaalien alla teimme ihmisoikeuskyselyn puolueille ja jaoimme vastaukset sekä tiedotteessa että sosiaalisessa mediassa. Elokuussa kampanjoimme sosiaalisessa mediassa ulkomaisten marjanpoimijoiden oikeuksien puolesta. Viestintää työllisti alkusyksynä myös Ihmisoikeusliiton taloustilanne (yleisavustuksen leikkausuhka), josta tiedotettiin sosiaalisessa mediassa sekä jäsenille lähetetyssä lahjoittajakirjeessä.

Vuoden aikana seuraajamäärämme Twitterissä kasvoi alle tuhannesta 2013:een seuraajaan ja Facebookissa 856: sta 1823:een seuraajaan.

Vuoden aikana Ihmisoikeusliitossa työskenteli neljä viestintäharjoittelijaa.

Ihmisoikeusliitto oli mediassa vuonna 2014 aikana 86 kertaa, lisäksi julkaisimme nettisivuillamme 14 blogikirjoitusta. Blogien kirjoittamiseen osallistui viestinnän ja pääsihteerin lisäksi kahdeksan asiantuntijaa. Näkyvyytemme kasvoi edellisvuodesta huomattavasti. Aiheita, joista annoimme haastatteluja, olivat mm. tyttöjen ympärileikkaus, kunniaan liittyvä väkivalta ml. pakkoavioliitot sekä syrjintä ja viharikokset, kansainvälisistä aihepiireistä erityisesti naisten oikeudet Intiassa ja Valko-Venäjän ihmisoikeustilanne.

6 TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINTO

6.1 Taloudellinen tilanne

Vuoden 2013 tilinpäätös hyväksyttiin johtokunnan kokouksessa 25.3.2014 ja vuosikokouksessa 13.5.2014. Tilinpäätöksen tulos oli -11 478,72€. Vuoden 2013 jälkeen Ihmisoikeusliiton oma pääoma oli 92 611,30€.

Ihmisoikeusliiton taloudellinen tilanne heikentyi vuoden 2014 aikana merkittävästi. Vuoden 2014 tilikauden tulos tulee olemaan arviolta n. -48 000 euroa, minkä vuoksi taseen oma pääoma laskee n. 50 000 euroon. Vuoden 2014 alijäämä selittyy tutkimusrahoituksen romahtamisella, sillä Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) tutkimussopimusten arvo oli vain 64 000 euroa (vrt. 164 000€ v.2012 ja 170 000€ v.2013). FRA avasi 28 EU-maan yhteystietokeskusten kilpailun kesällä 2013. Ihmisoikeusliitto ja Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutti tekivät tarjouksen Suomen yhteystietokeskuksen tehtävästä. FRA:n päätöksen oli määrä tulla 31.1.2014 mennessä, mutta

päätös saatiin vasta 30.7.2014. Ihmisoikeusliiton ja Åbo Akademin Ihmisoikeusinstituutin yhteistarjous voitti tarjouskilpailun Suomen osalta, mutta ensimmäiset toimeksiannot alkoivat loppusyksyllä 2014. Tarjouskilpailun pitkittyminen aiheutti vajeen, jota paikattiin mm. siirtämällä tutkimuspäällikkö romanihankkeen projektipäälliköksi 1.1.2014 sekä muilla henkilöstöjärjestelyillä.

Toinen alijäämää selittävä tapahtuma oli 2014 alun toimistomuutto uusiin toimitiloihin Simonkadulle sekä heti muuton jälkeen sattunut vesivahinko ja sen korjauskustannukset, joista Ihmisoikeusliiton osuus oli 20 500 euroa. Kevään aikana investoitiin myös viestinnän kehittämiseen mm. uudistamalla visuaalinen ilme kokonaisuudessaan sekä julkaisemalla uudet verkkosivut.

6.2 Henkilöstöhallinto ja johtaminen

Vuoden alussa tasapainotettiin organisaatorakennetta tiimijakoa muuttamalla sekä jakamalla esimiesvastuita tasaisemmin. Ihmisoikeudet.net -hankkeen koordinaattori siirtyi tutkimuspäällikön alaisuuteen ja talous- ja toimistosihteeri (aiemmin toimistopäällikkö) talous- ja hallintopäällikön alaisuuteen. Samalla perustettiin talous- ja hallintoasioista vastaava tiimi. Lisäksi tutkimuspäällikkö siirtyi romanihankkeeseen ja toimi romanihankkeen kahden asiantuntijan esimiehenä. Uuden tiimijaon tavoitteena on parantaa sisäistä viestintää vahvistamalla tiimiorganisaatiota sekä keventää mm. pääsihteerin ja RAY-hankkeita johtaneen projektipäällikön esimiesvastuita.

Työsuojelun toimintaohjelmaa päivitettiin ja siihen lisättiin mm. varhaisen puuttumisen malli häirintätilanteisiin sekä osaksi sairaspotilaiden ennaltaehkäisyä ja hallintaa. Työterveyspalvelut kilpailutettiin ja uudeksi palveluntarjoajaksi valittiin Diacor.

Keväällä perustettu palkkamallityöryhmä tapasi neljä kertaa ja valmisteli Ihmisoikeusliiton palkkamallia vastaamaan paremmin nykyistä organisaatorakennetta. Palkkamallityöryhmän esityksen mukaisesti johtokunta päätti pidentää nykyisen mallin voimassaoloa 31.12.2014. Syksyllä uutta mallia valmisteltiin laajemmalla kokoonpanolla, jossa mukana on myös johtokunnan jäseniä. Uusi malli esitellään alkuvuonna 2015.

Henkilöstön osaamista vahvistettiin hankehallinnan ja vaikuttamistaitojen koulutuksilla sekä viikoittaisella ruotsin kielen keskustelukurssilla ja suomen kielen kurssilla. Työntekijöiden koulutustarpeita kartoitettiin helmi-maaliskuun kehityskeskusteluissa ja jokaisen työntekijän kanssa sovittiin tarpeellisista koulutuksista.

Vuoden aikana Ihmisoikeusliittoon rekrytoitiin Kitke/KokoNaisen projektipäällikkö, Ihmisoikeudet.net -hankkeen koordinaattori, kaksi viestintäharjoittelijaa ja talous- ja hallintopäällikön sijainen.

Syksyn ajan kehitettiin vapaaehtoistoimintaa luomalla Ihmisoikeusliiton vapaaehtoistyön ohjelma. Vuoden aikana työhön osallistui kokeilunomaisesti muutamia vapaaehtoisia. Heidän tehtäviään olivat mm. ihmisoikeuksiin liittyvä pienimuotoinen selvitystyö, käännöstyöt sekä henkilöstön

kouluttaminen sisältökysymyksissä (naisten oikeudet) että työmenetelmien osalta (hankehallinto).

Ihmisoikeusliiton johtokunta kokoontui vuonna 2014 seitsemän kertaa (5.2., 25.3., 13.5. ja 3.6., 1.9., 21.10. ja 26.11.). Vuosikokous pidettiin 13.5.2014. Sen yhteydessä järjestettiin tyttöjen ympärileikkaukseen vastaiseen työhömmе keskittyvä avoin seminaari ja sovittiin käytännöstä pitää aina vuosikokouksen yhteydessä temaattinen, kaikille avoin tilaisuus.

6.3. Henkilöstö

16

Vuoden 2014 päättyessä Ihmisoikeusliitossa työskenteli 18 kokopäiväistä työntekijää. Näiden lisäksi järjestössä työskentelivät viestinnän harjoittelijoina ja avustajina Heikki Isotalo, Heini Huhtinen ja Heikko Pölönen.

Yleistoiminta, viestintä ja hallinto:	Pääsihteeri Päivi Mattila Talous- ja hallintopäällikkö Adam Kral Tiedottaja Niina Karling Viestinnän avustaja Inka Lehtonen (työkokeilu) Toimistosihteeri Helena Kaivo-oja
Romanihanke:	Asiantuntija Rikhard Lumberg (31.12.2014 asti) Asiantuntija Päivi Majaniemi (31.12.2014 asti) Tutkimuspäällikkö Milla Aaltonen
KokoNainen:	Asiantuntija Janneke Johansson Asiantuntija Saido Mohamed Asiantuntija Solomie Teshome.
Kitke:	Yhteisötyön koordinaattori Majid Allahyari Vaikuttamistyön koordinaattori Sini Maria Heikkilä Avustaja Dima Salih (työkokeilu) Johanna Latvala (Kitken ja KokoNaisen projektipäällikkö)
Ihmisoikeudet.net:	Koordinaattori Nada Al Omair
Tutkimukset, selvitykset:	Tutkija Anna-Maija Sorjanen Tutkija Anni Sams

6.4. Varainhankinta

Toimintasuunnitelman mukaisesti vuoden aikana tehtiin useita säätiöhakemuksia. Työsuojelurahastolta haettiin kahteen otteeseen n. 100 000 euron rahoitusta uhritutkimukselle ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytöstä. Wihurin säätiöltä haettiin 30 000 euron avustusta työelämään liittyvien, Suomessa tapahtuvien ihmisoikeusloukkausten vastaiseen työhön. Em. hakemukset saivat kielteiset päätökset. Tehdyistä hakemuksista auki ovat Tiina ja Antti Herlinin säätiölle ja Suomen kulttuurirahastolle tehdyt hakemukset selvitykseen kunniaan liittyvästä väkivallasta Suomessa.

RAY:lta haettiin toukokuun haussa projektiaavustusta Kitke! -hankkeelle vuosille 2015-17 (180 000€/vuosi), RAY myönsi Kitkelle 140 000 euroa vuodelle 2015. Syksyn haussa haettiin toiminta-avustusta KokoNainen-hankkeelle ja projektiaavustusta Romanihankkeelle. Tyttöjen ympärileikkauksia ennaltaehkäisevään KokoNainen –hankkeelle haettiin vuosille 2015-17 toiminta-avustusta 140 000e, RAY myönsi avustusta 122 000 euroa vuodelle 2015, sekä RAY:n ehdotuksen mukaan saman verran per vuosi vuosille 2016-18. Uudistetulle romanihankkeelle ei myönnetty rahoitusta, käytettäväksi jäi edellisvuosilta yli jäänyt 45 000 euroa.

Haimme toiminta-avustusta Talouden rakennemuutosten vaikutus ihmisoikeuksiin – hankkeeseen, tarkoituksena edistää taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia Suomessa. Tätä avustusta ei saatu. Lisäksi haettiin RAY:lta projektiaavustusta Paikka auki -ohjelmasta, jossa palkataan vuodeksi nuori työtön työnhakija hankkeiden verkko- ja sosiaalisen median viestintään, mutta tätä avustusta ei saatu.

Ihmisoikeudet.net-hankkeelle haettiin yhdessä muiden järjestöjen kanssa jatkoa ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatuksen avustuksista. Lisäksi haettiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä erityisavustusta nuorille annettavaan ihmisoikeuskasvatukseen.

Taloustilanteen vahvistamiseksi ja yleisavustuksen tason ja sijainnin selkeyttämiseksi tavattiin OKM:n ja RAY:n edustajia. RAY:n edustajat kävivät huhtikuussa tutustumassa Ihmisoikeusliiton kolmeen hankkeeseen ja keskustelemassa hankkeiden jatkosta. Vaikka Ihmisoikeusliiton yksityisvarainhankinnan euromääräiset luvut ovat vielä pieniä, jäsenmaksujen ja lahjoitusten määrä kasvoi vuonna 2014 merkittävästi. Jäsenmaksutuottoja kerättiin 7700 euroa (v. 2013 5900 euroa) ja lahjoituksia 2700 euroa (v. 2013 90 euroa). Pitkään laskussa ollut jäsenmäärä kääntyi kesällä nousuun, kun Ihmisoikeusliiton uudet kotisivut avautuivat. Syksyn aikana kotisivujen kautta Ihmisoikeusliiton jäseneksi liittyi noin 50 uutta jäsentä.